

проф. акад. АПрН України О.В. Петришина. – Х. : Право, 2010.

13. Пархоменко-Цироциянс С.В. Правове регулювання оподаткування доходів фізичних осіб в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. – Одеса, 2005.

14. Соколов А.А. Теория налогов. – М. : ООО “ЮрИнфоР-Пресс”, 2003.

15. Алексеев С.С. Право: азбука – теория – философия: Опыт комплексного исследования. – М. : Статут, 1999.

Ананьева Е.А. К вопросу о специальных критериях классификации налогов и сборов, входящих в налоговую систему Украины. Исследуются вопросы специальных критериев классификации налогов и сборов, которые входят в налоговую систему Украины. Проводится анализ различных статей налогового законодательства и дифференциация обязательных налоговых платежей на территории Украины. Определяется налогообложение как законодательно урегулированный процесс установления и взимания налогов в стране.

Ключевые слова: *налоги, сборы, налогообложение, обязательные платежи, налоговое давление, метод налогообложения.*

Ananiyeva Ye.A. Special tax classification criteria and fees included in the tax system of Ukraine. This article examines the issues of special criteria for the classification of taxes and fees, which are included in the tax system of Ukraine. The analysis of the various articles of the tax legislation and differentiation of mandatory tax payments on the territory of Ukraine. It is identified as the tax law regulated the process of establishing and levying taxes in the country.

Keywords: *taxes, fees, taxes, compulsory payments, tax burden, tax method.*

Надійшла до редакції 27.01.2017

Гусєва Є.І.

аспірант

(Запорізький національний університет)

УДК 342.95

ЩОДО УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

Визначено актуальність дослідження участі громадськості у забезпеченні безпеки дорожнього руху. З урахуванням новітніх тенденцій розвитку науки адміністративного права, появи принципово нових відносин між публічною владою та громадянином, які формуються на положеннях Конституції України, розглянуто проблемні питання сучасної ролі, місця та можливостей участі громадян в забезпеченні безпеки дорожнього руху, надано пропозиції щодо її вдосконалення.

Ключові слова: *громадськість, безпека дорожнього руху, реординаційні відносини, участь громадян у забезпеченні безпеки дорожнього руху, реформування поліції.*

Постановка проблеми. Збільшення кількості транспортних засобів несе з собою загрози для суспільства. Чим більше транспортних засобів, тим більше виникає загроз та небезпек цивілізаційному розвитку. Організація Об'єднаних Націй оголосила 2011-2020 роки Десятиріччям дій з безпеки до-

рожнього руху.

Забезпечення прав людини, її життя, здоров'я і безпека, відповідно до Конституції України, як найвища соціальна цінність в нашій державі, потребує повної реалізації в сфері безпеки дорожнього руху. Однак, порівняно з країнами Європи, стан безпеки дорожнього руху в Україні можна охарактеризувати як незадовільний через високий рівень смертності та дорожньо-транспортного травматизму. За останні двадцять років кількість жертв автоаварій в Україні перевищила 120 тис.

Зазначена ситуація в сфері забезпечення безпеки дорожнього руху стосується кожного з нас, незважаючи на наявність чи відсутність автомобіля, дозвільних документів на право керування транспортним засобом. Наслідки використання транспортних засобів та стан забезпечення безпеки дорожнього руху не задовольняє ні публічну владу, ні суспільство. Саме на цій підставі, на наш погляд, маємо дослідити значення громадськості, її утворень у справі забезпечення безпеки дорожнього руху.

Комплексне та системне вдосконалення основних напрямків розвитку адміністративного права України як засобу забезпечення виконання головного обов'язку держави є одним з важливих напрямів реформ в Україні, розвитку демократії, забезпечення прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб. Напрямки розвитку адміністративного права постійно перебувають у сфері інтересів вчених-адміністративістів. Сьогодні цими вченими констатується процес розширення сфери суспільних відносин, що входять до предмета адміністративного права, а також визнаються суттєві зміни у формах і методах державного управління, зумовлені якісними змінами управлінського змісту держави. Насамперед, в основі зміни ролі адміністративного права лежить концептуальна зміна характеру відносин між людиною і державою, яка була закріплена в ст. 3 Конституції України – «права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави», що означає підпорядкування діяльності всіх державних органів і правових інститутів суспільства потребам реалізації, охорони та захисту прав людини, їх пріоритетність перед іншими цінностями демократичної, соціальної, правової держави [1, с. 1].

Аналіз публікацій в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Питанням забезпечення безпеки дорожнього руху за часи незалежності України було приділено увагу у працях таких вітчизняних правників, як Т.О. Гуржій, В.В. Гаркуша, В.В. Доненко, В.К. Колпаков, В.А. Мисливий, О.Л. Міленін, А.М. Подоляка, В.В. Новиков, О.А. Собакарь, О.Ю. Салманова, Л.І. Сопільняк, В.Й. Развадовський та інші. Ними були здійснені дослідження різних аспектів забезпечення безпеки дорожнього руху: профілактики безпеки дорожнього руху, нормативно-правового регулювання, публічного адміністрування, адміністративно-деліктного, кримінально-правового тощо.

Проте, враховуючи розбудову Міністерства внутрішніх справ як цивільного органу європейського зразка, формування в найближчій перспективі

поліції як основного виконавця заходів забезпечення безпеки населення, створення нового органу МВС – Національної поліції та її структурного підрозділу – патрульної поліції, наділення його широкими повноваженнями щодо забезпечення безпеки дорожнього руху, зростання рівня правосвідомості та соціальної активності громадян вимагає підвищення довіри населення до діяльності органів внутрішніх справ, збільшення ролі інститутів громадянського суспільства та органів місцевого самоврядування у заходах забезпечення прав і свобод населення, налагодження тісної співпраці з населенням та місцевими громадами.

Саме тому **метою** статті є дослідження завдань, які постають перед українським суспільством з реформування існуючих у сфері безпеки дорожнього руху відносин з огляду на європейський вектор нашого розвитку, досягнень вітчизняної наукової думки, досвіду провідних країн світу і, головне, – нової ролі громадян у відносинах з публічною владою на прикладі сфери безпеки дорожнього руху

Виклад основного матеріалу. На черговому етапі адміністративної реформи в Україні набувають актуальності наукові аспекти та організаційно-методичні механізми впливу на безпеку дорожнього руху з метою створення ефективної системи її забезпечення.

На наш погляд, сучасний стан реформування системи забезпечення безпеки дорожнього руху має бути посилений через звернення безпосередньо до громадян як головних носіїв влади та підвищення їх активності в цій сфері. Більшість досліджень, монографій, наукових публікацій, присвячених проблемам забезпечення безпеки дорожнього руху, стосуються громадян лише як суб'єктів адміністративної відповідальності, на яких покладаються певні обов'язки; права розглядаються лише в контексті загальних прав особи в адміністративно-правових відносинах. Разом з тим на сучасному етапі розвитку доктрини адміністративного права, адміністративних послуг, адміністративно-договірних відносин та впровадження інших новел в діяльність публічної адміністрації все більше звертається увага на діяльність щодо забезпечення реалізації прав і свобод громадян, надання державних та громадських послуг. На цій підставі виникає необхідність розгляду особливостей публічного адміністрування як об'єкта впливу (громадянин), що не тільки підпорядковується, але й відповідним чином має впливати на публічну владу. Такі відносини у теорії адміністративного права мають назву «реординаційних», «зворотних» зв'язків. Реординація визначається як державно-управлінське явище, яке існує у внутрішньосистемних, організаційних відносинах органів виконавчої влади та місцевого самоврядування; це відносини між органами виконавчої влади та громадянами, які формують певний правовий режим таких відносин. В академічному курсі з адміністративного права за редакцією В.Б. Аверьянова реординація визначається як один із трансформаційних способів адміністративно-правового регулювання у двох аспектах. Так, громадянам як підвладним об'єктам надаються права вимагати від суб'єктів влади належної поведінки щодо реалізації їх прав і свобод (ознака

диспозитивного методу); з іншого – на суб'єктів влади законом покладаються чіткі обов'язки щодо неухильного виконання захисних, правовідновлюваних, правореалізаційних вимог (ознаки імперативного методу). Окремими авторами наголошується на значенні таких відносин, як надання адміністративних послуг, реалізація громадянами права на звернення відповідно до ст. 40 Конституції України. Проте ми маємо наміри здійснити інший підхід до предмета нашого дослідження. Підставами для такого твердження можуть бути передумови, які існують, створюються та мають свій розвиток у нашій країні.

Розвиток адміністративно-правової доктрини в цій частині розвитку реординаційних відносин передбачає нові властивості відносин, де певний пріоритет мають адміністративні послуги, звернення до відповідного органу тощо. Так, В.Б. Авер'янов та інші автори одними з перших заявили про неуправлінський характер окремих відносин, в яких проявляється не управлінський, регулятивний вплив, а рівень цих відносин передбачає певну рівність сторін, реординаційний характер. Зокрема, вони зазначали, що «одна форма імперативного методу стосується регулювання управлінських відносин між співпідпорядкованими органами і посадовими особами ... В регулюванні цих відносин домінує спосіб забезпечення субординації між суб'єктами ... встановлення прямої підпорядкованості одних суб'єктів іншим ... Інша форма прояву імперативного методу адміністративного права властива головним чином відносинам органів виконавчої влади та їх посадових осіб з приватними особами – громадянами і юридичними особами. ... З одного боку – надання громадянам як керованим об'єктам гарантованих належним захистом прав вимагати від керуючих суб'єктів належної поведінки. А з іншого – покладання на керуючих суб'єктів чітких обов'язків щодо неухильного виконання вимог з боку керованих об'єктів і, насамперед, з боку громадян. Така принципово нова риса методу адміністративного права дає змогу загалом говорити про створення якісно відмінних від колишнього режиму адміністративно-правового регулювання відносин між державою (її органами) і громадянами. Зрозуміло, що в даному випадку йдеться не про правосуб'єктну рівність державних органів і громадян. Адже лише на боці органів і посадових осіб залишаються владні повноваження. Мається на увазі встановлення, по-перше, рівних прав щодо вимагання належної поведінки з обох сторін, а також, по-друге, реальних можливостей громадян щодо юридичного захисту своїх прав у разі їх порушення» [2, с. 68-69].

Втім, вирішення поставленого завдання є значно складнішим, адже пропонує особу здатну, наділену відповідними нормами, соціальним визнанням, яка буде здатна брати активну участь у сфері публічного порядку (безпеки дорожнього руху) для досягнення спільної мети. Важко собі уявити, що можна сформувати публічне середовище, в якому матиме підтримку девіантна поведінка, пов'язана з грубим порушенням безпеки дорожнього руху, витатиметься керування у різних видах сп'яніння, нехтування правилами безпеки, які рівною мірою стосуються як здоров'я (життя) водіїв-порушників, так й інших громадян. В різних країнах світу, на теренах колишнього СРСР

існують, наприклад, групи, клуби стріт-рейсерів, неформальні об'єднання прихильників швидкісних мотоциклів, які влаштовують нічні перегони на швидкість, водійську екстремальну майстерність тощо. Іноді подібні організовані групи становлять загрозу реальну, коли влаштовують швидкісні перегони у великому місті, створюючи небезпеку незалежно від часу доби. Втім, така поведінка не може бути сприйнята суспільством, навпроти, вона отримує негативну оцінку від громадян. Проте слід враховувати публічні потреби навіть цієї категорії учасників дорожнього руху, для зменшення кількості подібних явищ. Це може бути надання певних територій, де можна забезпечити безпеку учасників, як постійно, так і тимчасово, наприклад, перекриття проїзної частини, що в деяких містах відбувається під час різних заходів (День міста, святкування інших подій). Прикладом успішної співпраці публічної влади і суспільства може бути існування байкерських клубів (вітчизняних), джипперів, які з метою задоволення своїх потреб об'єднуються у такі спільноти, маючи можливість організовано і безпечно проводити свої заходи, з високим ступенем внутрішньої самоорганізації і зовнішніх проявів.

Але ми маємо намір дослідити не ці відносини, які є прикладом доречної організації у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, вимогливості означених спільнот для забезпечення власного інтересу, який із задоволення приватного переходить у забезпечення публічного інтересу та проявляється в забезпеченні безпеки дорожнього руху. Нас цікавить, навпаки, вплив, який здійснюється на публічний інтерес (суспільний інтерес) з метою забезпечення приватного інтересу як окремої особи, так і окремої спільноти, суспільства в цілому.

Отже, спробуємо з'ясувати суспільні погляди на вирішення питання рівноправності громадян як учасників відносин з державою щодо забезпечення безпеки дорожнього руху, не як правосуб'єктну рівність між ними, а як встановлення, по-перше, рівних прав щодо вимагання належної поведінки з обох сторін, а по-друге, реальних можливостей громадян щодо юридичного (правового) захисту своїх прав у разі їх порушення. Ми за допомогою соціологічного методу, звернення до соціологічної науки спробуємо розібратися з цим феноменом.

Загальновідомі широкому загалу проблеми забезпечення безпеки дорожнього руху не стільки пов'язують з правоохоронною сферою, стільки розглядають як соціальну проблему, що стосується всіх і кожного. Проблеми забезпечення безпеки дорожнього руху стали настільки актуальними, розповсюдженими та загальновідомими, що ними опікуються всі соціально-економічні групи населення. Можна навести багато прикладів дорожньо-транспортних пригод за участю високопосадовців, «мажорів», з багатьма жертвами тощо, які мали широкий резонанс у суспільстві, обговорювалися у соціальних мережах, не давали публічній владі ухилитися як від попередньої оцінки події, так відповідної правової та публічної оцінки, прозорості заходів щодо винних осіб. Цьому сприяла масова, суцільна підтримка як за місцем вчинення, так і у соціальних мережах. Підтримка, яка має спрацювати не

тільки після дорожньо-транспортної події, а і мати попередній превентивний вплив на потенційних порушників, порушників правил дорожнього руху. Суспільство все більше усвідомлює те, що найбільш реальним та необхідним виходом з ситуації, яка зараз існує в сфері безпеки дорожнього руху, є участь всіх членів суспільства у її вирішенні, у взаємодії та співпраці з відповідними структурами публічної влади. Воно має спиратися на взаємну довіру між суспільством та публічною владою, без зайвого втручання та контролювання, відданості справі, без хибного імітування діяльності. На думку соціолога Л.Д. Уілсона, (США), люди в суспільстві перш за все прагнуть гарних зв'язків та ставлення один до одного. На противагу сучасному бюрократичному суспільству, яке розглядає людей як статистичні одиниці, суспільна співпраця набирає обертів, стає популярною, тому що більшою мірою задовольняє інтереси окремих членів суспільства [3, с. 25-27, 37-44]. На наш погляд, фактично може йтися про достатньо високий рівень активності людей, який наближається до волонтерського руху або окремих його елементів. Адже коло важливих для кожного члена суспільства загальних цінностей містить в собі: можливість чесного служіння інтересам суспільства (публічний інтерес); піклування про кожного члена, про суспільство в цілому; забезпечення особистої безпеки та здоров'я; забезпечення високої якості життя, яке включає захист власності, забезпечення спокою. Останнє тісно пов'язане з безпекою в цілому та безпекою дорожнього руху зокрема, адже, на наш погляд, сфера безпеки дорожнього руху впливає на багато аспектів життєдіяльності людей, таких як життя, здоров'я, матеріальне становище. Протягом минулого десятиліття на дорогах країни було зареєстровано майже півмільйона аварій, внаслідок яких 70 тис. осіб загинули, понад 500 тис. отримали поранення різного ступеня тяжкості. У середньому, на 100 тис. населення припадає 16 загиблих через ДТП. Це один з найвищих показників у Європі. Для порівняння: в Швейцарії він становить 4,9; у Великобританії – 6,1; у Німеччині – 6,2.

Згідно з офіційними даними, матеріальні збитки від ДТП в Україні складають 2% валового внутрішнього продукту [4, с. 17, 71, 328].

Зазначена нами вище система цінностей обумовлює необхідність комунально-орієнтовної діяльності. За цього здійснюється перевтілення філософського акценту у поглядах на функціонування суспільства – від сепаратистсько-орієнтовного погляду до інтегрованого соціального уявлення про суспільство, яке базується на визнанні важливості особи (людини) як основи суспільства. Іншою проблемою, на наш погляд, є незавершеність структурної та функціональної перебудови публічно-владних структур, які мають забезпечити безпеку дорожнього руху. Весь радянський період, а також більше двадцяти років незалежності в Україні такою структурою була Державна автомобільна інспекція. Після створення нової поліції зазначене положення було перенесено на патрульну службу, яка поєднала в собі функції патрульно-постової і дорожньо-патрульної служби. У свідомості громадян у фактичних повноваженнях майже нічого не змінилося, й основним органом у протидії порушенням правил дорожнього руху де-юре та де-факто стала патрульна служба. Всі

основні повноваження перейшли від Державтоінспекції до патрульної служби. Не даючи загальної оцінки результатам реформування, звернемо увагу на той факт, що не все було враховано, а саме правоохоронні відносини у сфері безпеки дорожнього руху, тому в окремих регіонах для посилення впливу на ситуацію частково повернуті підрозділи старої дорожньо-патрульної служби, а також анонсовано набір до дорожньої поліції, яка забезпечуватиме безпеку руху на автомагістралях.

Саме тому нами зроблено певний акцент на діяльності нової поліції, адже діяльність поліції орієнтована на публічний інтерес, інтерес певної громади, групи людей, містить витoki в подібному перенесенні зазначеного нами філософського акценту. А програма поліцейської діяльності крізь призму «творчого суспільства» перестає бути тільки філософією, яка стимулює поліцію співпрацювати з громадянами з метою протидії протиправним проявам у всіх сферах суспільства. Вона має вектор на задоволення ширшого кола суспільних потреб та вимог динамічного суспільства, яке постійно змінюється. Звідси виникає постійна потреба моніторингу суспільних потреб, активної адекватної відповіді на потреби суспільства.

Висновок. Таким чином, підсумовуючи, зауважимо, що зазначені обставини обумовлюють створення відповідних умов не тільки для забезпечення прав і свобод людини, а і необхідність розвитку реординаційних відносин, які передбачають саме активну участь громадян у всіх сферах суспільства, розвитку доктрини адміністративного права для наукового забезпечення сучасних трансформаційних процесів.

Нами звертається увага на необхідність подальшого дослідження регулятивних відносин, які мають створюватися, існувати, підтримуватися з боку публічної влади – це безпосередня можливість брати участь громадськості, громадським об'єднанням, просто окремій особі (людині) в охороні громадського порядку, впливати на стан публічного порядку, безпеки дорожнього руху.

Бібліографічні посилання

1. Доненко В. В. Публічне адміністрування безпеки дорожнього руху : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора. юрид. наук : спец. 12.00.07 “Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право” / В. В. Доненко. – Дніпропетровськ, 2012. – 40 с.; Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. – К. : Просвіта, 1996. – 80 с.
2. Виконавча влада і адміністративне право / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К. : Видавничий Дім «Ін-Юре», 2002. – 668 с.
3. Police Chief. – 1995. – № 3. – Р. 25-27, 37-43.
4. Гуржій Т. О. Адміністративно-правові проблеми забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні : монографія. – Харків : Тимченко, 2010. – 430 с., Жулев В. И. Предупреждение дорожно-транспортных происшествий. – М. : Юрид. лит., 1989. – 224 с.
5. Комзюк А. Т. Напрями розвитку адміністративного права України в контексті пріоритетного забезпечення прав і свобод людини і громадянина // Вісник ХНУВС. – 2011. – № 2 (53). – С. 206-214.

Гусева Е.И. К участию общественности в обеспечении безопасности дорожного движения. Определяется актуальность исследования участия общественности в обеспечении безопасности дорожного движения. С учетом современных тенденций развития науки административного права, уровня принципиально новых отношений между публичной властью и гражданином, которые формируются на положениях Конституции Украины, рассматриваются проблемные вопросы современной роли, места и возможностей участия граждан в обеспечении безопасности дорожного движения, вносятся предложения по ее усовершенствованию.

Ключевые слова: *общественность, безопасность дорожного движения, участие граждан в обеспечении безопасности дорожного движения, реформирование полиции.*

Guseva Ye.I. Participation of public in ensuring of road safety. The author has defined the actuality of the study of participation of public in ensuring of road safety. Regarding today tendencies of development of administrative law science, the level of basically new relations between public authorities and the citizen which have been establishing on provisions of the Ukrainian Constitution she considers problems of today role, place and possibilities of citizens' participation in ensuring of road safety, and makes proposals to improve it.

Keywords: *public, road safety, public's participation in ensuring of road safety, reforming of police.*

Надійшла до редакції 22.12.2016

Малихіна В.В.

аспірант

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

УДК 342.95

ПРОБЛЕМИ ДОСТУПНОСТІ ПРАВОСУДДЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ У ПЕРІОД РЕФОРМУВАННЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Досліджено доступність до правосуддя в адміністративному судочинстві. Розглянуто основні елементи доступності. Звернуто увагу на чинники, які впливають на доступність правосуддя в судочинстві адміністративних судів. Окреслено засади доступності в адміністративному судочинстві. Здійснено характеристику проблем, які впливають на забезпечення доступу до адміністративного суду.

Ключові слова: *доступність правосуддя, адміністративний суд, судоустрій, адміністративне судочинство, адміністративна юстиція.*

Постановка проблеми. На сьогодні, у період реформування важливості набувають питання правосуддя. Судова влада була і залишається однією із основних складових кожної правової держави, адже правосуддя є основою щодо повноцінного, ефективного, належного механізму захисту прав і свобод людини.

Доступність правосуддя є нагальною проблемою не лише в нашій державі, а охоплює увесь міжнародний простір. Спостерігається процес адапта-